

İlham Əliyevin meqalayihəsi

"Cənub qaz dəhlizi" istehsalçı, istehlakçı və tranzit ölkələrin maraqlarına xidmət edir

Bu şaxtılı-sazaqlı, qarlı-buzlu qış günlərində neçə-neçə ölkədəki istehlakçıların mənzilləri və iş otaqları Azərbaycanın mavi yanacağı ilə isinir. Ümumiyyətlə, son dövrlər dünyada cərəyan edən hadisələr bir çox yerlərdə qaza tələbatı artırıb. Yaranmış vəziyyətdə Avropa ölkəmizdən daha çox qaz gözləyir. Bu ehtiyacı qarşılamaq isə "Cənub qaz dəhlizi"nin öhdəsinə düşür. "Cənub qaz dəhlizi"nin - Prezident İlham Əliyevin yaratdığı meqalayihənin...

Bakı yaxınlığındakı Səngəçal terminalından başlayıb İtaliya torpağınadək 3500 kilometr məsafə qət edən, artıq yeni qollarla - interkonnektorlarla şaxələnen bu meqalayihənin təşəbbüskarı və aparıcı qüvvəsi Azərbaycan olmuşdur. Dünyanın bir çox görkəmli siyasətçiləri, nəhəng neft-qaz şirkətlərinin rəhbərləri haqlı olaraq deyirlər ki, "Cənub qaz dəhlizi"nin arayaərsəyə gəlməsində Azərbaycan Prezidentinin rolu misilsiz, söyləri böyük, zəhməti ölçüyəgəlməzdir.

Bəli, İlham Əliyev dünyaya səs salan bir meqalayihə yaratdı. Elə bir meqalayihə ki, bununla Avropanın enerji xəritəsi yenidən çəkildi. Qoca qitənin mavi yanacağı ehtiyacı artanda, vəziyyət həttə kəskin şəkildə alanda neçə-neçə ölkə bu layihənin köməyinə bel bağladı.

Elə bir meqalayihə yaratdı ki, onun həyata keçirilməsində Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, Bolqarıstan, Yunanıstan, Albaniya, İtaliya birləşdi. Bosniya və Herseqovina, Xorvatiya, Monteneqro, Rumıniya, Macarıstan, Slovakiya və daha neçə ölkə ondan bəhrələnmək arzusundadır. Başqa sözlə, Azərbaycan qaz ixrac edən ölkə kimi daha çox tanındı, şöhrət tapdı.

Elə bir meqalayihə yaratdı ki, qarşından gələn 100 il ərzində Azərbaycan xalqına xidmət edəcək və milli iqtisadiyyatımızın inkişafında mühüm amil olacaq. Ölkəmizin regionda və Avropada nüfuzunun artmasını, Azərbaycanla Qərbdə münasibətlərin daha yüksək pilləyə qalxmasını şərtləndirəcək. Azərbaycanın enerji ixrac edən və tranzit ölkə kimi əhəmiyyəti daha da artacaq. Layihədə iştirak edən bütün ölkələr, şirkətlər mənfəət götürəcəklər. Bu layihə Azərbaycana böyük gəlirlər gətirərək insanların rifahının yüksəlməsinə təsir göstərəcək, xalqımızın firavan gələcəyini təmin edəcək.

Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, "Cənub qaz dəhlizi" Azərbaycanın liderliyi ilə həyata keçirilən, tarixi əhəmiyyətə malik, xalqımızın firavan gələcəyini təmin edən, regionda, Avropada təhlükəsizliyin, əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə xidmət göstərən global layihədir. Dövlət başçısı bununla yanaşı, "Cənub qaz dəhlizi"nin beynəlxalq əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq şəraitində reallaşdığını da dəfələrlə vurğulamışdır. Yəni "Cənub qaz dəhlizi" layihəsinin uğurla tamamlanması nümayiş etdirir ki, komanda şəkildə aparılan iş

həmişə yaxşı nəticə verir. Burada istehsalçı, tranzit və istehlakçı ölkələrin maraqları üst-üstə düşür.

Xatırladaq ki, Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) Azərbaycan qazını Gürcüstanla 2006-cı ildə çatdırıb. Gürcüstan-Türkiyə sərhədində CQBK-ya 280 kilometrlik boru kəməri qoşulur və bununla Azərbaycan qazı Ərzuruma nəql edilir. Səngəçal-Ərzurum marşrutu ilə uzanan bu xətt bütövlükdə Bakı-Tbilisi-Ərzurum (BTƏ) kəməri adlanır. BTƏ 2007-ci il iyulun 3-də istifadəyə verilib.

"Cənub qaz dəhlizi"nin birinci seqmentini elə genişləndirilmiş CQBK təşkil edir.

Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri (TANAP) "Cənub qaz dəhlizi"nin ikinci və ən böyük hissəsidir. Onu bu möhtəşəm enerji dəhlizinin birləşdirici halqası, onurğa sütunu da adlandırırlar. Sonuncu seqment olan TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) 2020-ci ilin son günündə istifadəyə verilib. İxracın mənbəyi isə Xəzərin Azərbaycan sektorunda yerləşən, son onilliklərdə dünyada kəşf edilmiş ən böyük karbohidrogen yataqlarından olan "Şahdəniz"dir.

"Cənub qaz dəhlizi"ndən bəhs edərkən, onun gerçəkləşməsində Azərbaycanın rolunu vurğulayarkən bir məqamı da unutmamaq olmur. Belə ki, "Cənub Qaz Dəhlizi" Məşvərət Şurasının layihənin həyata keçirilməsində müstəsna rolu olmuşdur. Məşvərət Şurasının bu il fevralın 4-də Bakıda keçirilən toplantısı sayca 8-ci idi. Keçən il koronavirus pandemiyası səbəbindən videokonfrans formatında keçirilən 7-ci iclası nəzərə almasaq, 2015-ci ildən üzübəri ildə bir dəfə, adətən, fevral ayında baş tutan bu tədbirlərə həmişə Azərbaycan evsahibliyi etmişdir. Bu toplantılarda XXI əsrin nəhəng layihəsi olan "Cənub qaz dəhlizi"nin reallaşması istiqamətində gedən işlər müzakirə olunmuş, qarşısındakı vəzifələr müəyyənləşdirilmişdir. Toplantıların məhz Bakıda keçirilməsi Prezident İlham Əliyevin dünyadakı nüfuzundan qaynaqlanır və Azərbaycanın layihədəki rolunu bir daha təsdiqləyir.

Azərbaycanın qaz ixracı şaxələninə və bu diversifikasiya həqiqətən də günün tələbləri ilə uzlaşır. Başqa sözlə, zaman Prezident İlham Əliyev tərəfindən qarşıya qoyulmuş vəzifələrin məqsədyönlü olduğunu, müəyyənləşdirilmiş strategiyanın düzgün seçildiyini sübuta yetirir. Prezidentimizin özünün də dediyi kimi, "Cənub qaz dəhlizi" layihəsi

başla çatıb, bizim işimiz isə davam edir.

Cari il oktyabrın 1-də Yunanıstan-Bolqarıstan İnter-konnektoru (IGB) istifadəyə verilmişdir. IGB Xəzərin Azərbaycan sektorundakı "Şahdəniz" yatağının işləməsinin ikinci mərhələsi çərçivəsində çıxarılan təbii qazı Bolqarıstana çatdıracaq.

İnter-konnektorun açılış mərasimindəki çıxışında dövlətimizin başçısı Azərbaycan qazının ixracı və onun potensialı məsələlərinə toxunaraq demişdir: "Ötən il qaz ixracımız təxminən 19 milyard kubmetr təşkil etmişdir. Onun 8,2 milyard kubmetri Avropaya nəql olunmuşdur. Bu isə əvvəlki illə müqayisədə 40 faiz artım deməkdir. Bu il biz ixracımızı 22 milyard kubmetrə qədər artıracağıq və onun 11,5 milyard kubmetri Avropa istehlakçılarına çatdırılacaqdır. Artıq söylədiyim kimi, bu ilin iyul ayında biz xanım prezident Ursula fon der Lyayenin Azərbaycana səfəri zamanı Avropa Komissiyası ilə anlaşma memorandumu imzaladıq. Bu, çox əhatəli sənəddir, ona əsasən, 2027-ci ilə qədər biz təbii qazın təchizat həcmi ni ən azı iki dəfə artırmağı planlaşdırırıq və bunu etməyə tam potensialımız var. Biz TANAP-ın 16 milyard kubmetrdən 32 milyard kubmetrə, TAP-ın isə 10 milyard kubmetrdən 20 milyard kubmetrə qədər genişləndirilməsi ilə bağlı tərəfdaşlarımızla artıq məsləhətləşmələrə başlamışıq. Çünki bu olmadan əlavə təchizatı təmin etmək çətin olacaq".

Qeyd edək ki, Azərbaycanın təsdiq edilmiş qaz ehtiyatları 2,6 trilyon kubmetrdir. Bu gün "Cənub qaz dəhlizi"nin ehtiyat mənbəyi yalnız "Şahdəniz" olsa da, yaxın gələcəkdə ona digər yataqların da qoşulacağı gözlənilir. Ölkəmiz həmçinin müasir və çoxşaxəli qaz nəqliyyatı infrastrukturuna malikdir. Bu da bir sıra ölkələri mavi yanacaq təmin etməyə imkan verir.

Bütün bunlarla yanaşı, onu da xatırlatmaq vacibdir ki, ölkəmiz Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə möhkəm əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq platforması yaradıb. Artıq bütün dünya Azərbaycanı etibarlı tərəfdaş kimi tanıyır.

Prezidentimiz bütün bunları nəzərə alaraq demişdir: "Enerji təhlükəsizliyi məsələləri bütün dövrlərdə mühüm əhəmiyyət kəsb edir, ancaq indiki şəraitdə bu əhəmiyyət daha da artmışdır. Biz bunu yaxşı dərk edirik. Ona görə əlimizdən gələni edirik ki, qaz hasilatını artıraraq və tərəfdaşlarımızı təbii qazla təmin edək".

Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti və sözbütövlüyü qaza tələbatın artdığı indiki dövrdə də özünü aydın göstərir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"